

Пониум — Рақами панҷ

Ғоратгарони қавми ту: сарбаландшавӣ ва сукути Рум дар нубувват

Jeff Pippenger

2025-03-05

Китоби Дониёл як ривояти аҷибӣ нубувватиро мекушояд, ки дар он усули такрор ва тавсеа бофта шуда, аз миёни рӯёҳояш — аз ҳайкали филиззии боби 2 то бархӯрдҳои мураккаби подшоҳии боби 11 — чун риштае мегузарад. Дар дохили ин чорчӯб, як далели қобили таваҷҷуҳ падида меояд: ҷанги Актиум дар соли 31 то милод, ки бо сукути Миср дар соли 30 то милод ба авҷ расид, ҳамчун иҷрошавии сарнавиштсози Дониёл 11:25, 26 қарор дорад ва оғози бартарии 360-солаи Руми бутпарастро нишон медиҳад.

Дониёл 11 аз зухур ва сукути империяҳо пас аз марги Искандари Мақдунӣ дар соли 323 то милод оғоз меёбад. Аммо то ояти 14 тағйире ба амал меояд. Тақрибан соли 200 то милод, ҳангоме ки Антиохуси III (Магнус) барои Ҷанги Паниум бар зидди шоҳи кӯдак Птолемейи V омода мешуд, Рум даҳлат кард, на ҳамчун як тамошобини одӣ, балки ҳамчун «ғоратгарони қавми ту». Рум, ки дар миёни ошӯбҳои эллинистӣ аз таъмини захираи гандуми Миср нигарон буд, нуфузи худро дар ҷараёни Ҷанги дуҷуми Мақдунӣ (200–197 то милод) ба қор андохт ва барои нақши пешгӯишудаи худ замина фароҳам сохт.

Ҳукмронии Рум бар яҳудиён

Ба соли 63 то милод пеш гузарем, ва ояти 16 ҳангоми он иҷро мегардад, ки Помпей ба Ерусалим ҳамла оварда, ба Қудси Ақдос дохил мешавад ва ҳукмронии Румро бар «замини ҷалол» барқарор месозад. Аз ин ҷо, оятҳои 17 то 22 пайдарпайии шахсиятҳои Румро пайгирӣ мекунам: юришҳои шарқии Помпей, фатҳҳо ва қатли Юлий Қайсар дар соли 44 то милод, ҳукмронии Август Қайсар, ки бо андозситонӣ маъруф аст (дар Луқа 2:1 ёд шудааст) ва дар соли 14 баъди милод ба анҷом мерасад, ва Тиберий, ки дар соли 31 баъди милод ба маслӯб шудани Масеҳ назорат мекард, вақте ки «мири аҳд» шикаста шуд. Хати нубувват аз Помпей дар Ерусалим то Титус дар Ерусалим дар соли 70 баъди милод, хати бартарияти Румро бар қавми Худо баён мекунад.

Аз оғози он ки як генерали Рум маъбадро палид гардонид, то анҷоме ки генерали дигари Рум маъбадро вайрон кард, имзои Алфа ва Омега аён мегардад. Ин хатти таърихӣ, ки бо палидгардонӣ оғоз ёфта, бо вайронӣ анҷом меёбад, инчунин палидгардонӣ ва вайрон шудани Он Якеро дар бар мегирад, ки дар бораи Худ гуфт: «Ин маъбадро вайрон кунед, ва Ман онро дар се рӯз барпо хоҳам кард». Ҳақиқат аз ҳарфи аввал, сездарум ва охиринаи алифбои ибронӣ таркиб ёфтааст, ва хатте, ки аз Помпей оғоз шуда, бо Титус анҷом меёбад, вайроншавии миёнаи маъбадро низ дар бар мегирад, ки он ба воситаи салиби миёна аз миёни се салибе, ки маҳз дар миёнаи ҳафтае барпо шуданд, ки Масеҳ барои устувор гардонидани аҳд омада буд, муаррифӣ мешавад. Оятҳои шонздаҳ то бисту ду хатти нубувватиро ифода мекунам, ки имзои ҳақиқатро бар худ дорад. Дар дохили таърихе, ки ин

оятҳо ифода мекунамд, чанд хатти муҳими нубувватӣ вучуд дорад, аммо мавзӯи асосии ин хатт ҳукмронии Рум бар яҳудиён аст.

Эътилофҳо ва Аҳдномаҳо

Ояти 23 «такрор мекунад ва васеъ мегардонад», ба солҳои 161–158 пеш аз милод бозгашта, замоне ки яҳудиён таҳти роҳбарии Яҳудо Маккавӣ бо Рум аҳду паймон бастанд (1 Маккабиён 8). Ин стратегияи вижаи Румро дар бунёди империя равшан месозад — ғатҳ ба воситаи аҳдномаҳо ва иттиҳодҳо, усуле, ки аз пешгузаштагонаш фарқ дошт. Ояти 24 ин марҳиларо ба анҷом мерасонад ва ишора мекунад, ки Рум «аз қалъаҳо тадбирҳои худро пешгӯӣ хоҳад кард, ҳатто то муддате».

Ва баъд аз аҳде ки бо ӯ баста шавад, ӯ бо фиреб амал хоҳад кард; зеро ки баромада, бо қавми андак пурзӯр хоҳад шуд. Ӯ ба ошоиштагӣ ҳатто ба ҷойҳои серҳосилтарини вилоят дохил хоҳад шуд; ва он чиро ба ҷо хоҳад овард, ки падаронаш накарда буданд, ва падарони падаронаш низ; ғанимат, тороч ва сарватро дар миёни онҳо пароканда хоҳад сохт; инчунин тадбирҳои худро бар зидди қалъаҳои мустаҳкам то замоне пешбинӣ хоҳад кард. Дониёл 11:23, 24.

Барои замоне

Калимае, ки ба «бар зидди» тарҷума шудааст, метавонад ҳамчун калимаи «аз» фаҳмида шавад. Рум тадбирҳои худро «аз» пешгӯӣ мекунад. Калимаи «аз» дар оят ба шаҳри Рум, дили сиёсӣ ва низомии империя, ҳамчун пойгоҳи стратегияҳои он ишора мекунад. «Замон» ба таври нубувватӣ 360 сол аст, ки аз замоне оғоз меёбад, ки Миср дар соли 30 то милод баъд аз Аксиум сукут мекунад, ва дар соли 330, вақте ки Константин Румро ба хотири Константинопол тарк мекунад, ба анҷом мерасад.

Оятҳои 25 ва 26 маҳз ба ҳуди Актиум тамаркуз мекунамд.

Ва ӯ қувват ва шуҷоати худро бар зидди подшоҳи ҷануб бо лашкари бузурге барангезад; ва подшоҳи ҷануб барои ҷанг бо лашкари бисёр бузург ва пурзӯр барангехта хоҳад шуд; вале ӯ истода натавонад монд, зеро бар зидди ӯ дасисаҳо хоҳанд андешид. Оре, онҳое ки аз ҳиссаи таоми ӯ меҳӯранд, ўро ҳалок хоҳанд кард, ва лашкараш чун сел хоҳад гузашт; ва бисёре кушта афтода хоҳанд шуд. Дониёл 11:25, 26.

Соли 31 то милод, Октавиан, ки Румро ҳамчун «подшоҳи шимол» намояндагӣ мекард, нерӯҳои худро бар зидди Мисри Клеопатра, яъне «подшоҳи ҷануб», дар як бархӯрди азими баҳрӣ сафарбар намуд. «Лашкари бисёр бузург ва пуриқтидор»-и Антоний ва Клеопатра сушт гардид ва ба василаи «ҳилаҳо» (тактикаҳои Агриппа) ва хиёнатҳо — ҷудо шудани ҳампаймонони Антоний ва ақибнишинии Клеопатра дар миёни ҷанг — барҳам хӯрд. То соли 30 то милод, Миср ба як вилояти Рум табдил ёфт ва ҳукмронии бечунучарои Руми бутпараст оғоз гардид. Ин давраи 360-сола, аз соли 30 то милод то 330, бо бартариҳои Рум, ки дар қалъаи аслии он мутамарказ буд, мувофиқат мекунад, то он даме ки кӯчиши Константин он қалъаро «ба замин афканд», чунон ки Дониёл 8:11 пешгӯӣ мекунад.

Бале, вай худро ҳатто то Сарвари лашкар бузург гардонид, ва ба воситаи ӯ қурбонии ҳамешагӣ бардошта шуд, ва макони муқаддасгоҳи ӯ фурӯ андохта шуд. Дониёл 8:11.

Вақте ки Константин шаҳри Румро ба хотири шаҳри Константинопол канор гузошт, ӯ дар шаҳри Рум як холигии қудратро боқӣ монд, ки барои калисои папагӣ боз буд, то курсии ҳокимиятеро, ки шаҳри Рум намояндагӣ мекард, ишғол намояд. Ин амал ояти дуҷуми Ваҳй боби сездаҳро ба иҷро расонд.

Ва он ҳайвоне ки ман дидам, монанди паланг буд, ва пойҳояш мисли пойҳои хирс, ва даҳонаш мисли даҳони шер; ва аждаҳо қудрати худро, ва тахти худро, ва ихтиёри бузург ба ӯ дод. Ваҳй 13:2.

Дар китоби Дониёл 8, ду вожаи гуногуни ибронӣ, ки ҳар ду ба «мабад» тарҷума шудаанд, саргузашти маъбадро дар китоби Дониёл аз ҳам фарқ мегузоранд. Китоби Дониёл ҷанги миёни Масеҳ ва Шайтонро нишон медиҳад, ҷунонки ин ҷанг дар намояндагони заминии Масеҳ ва Шайтон тасвир шудааст. Бобил, намояндаи заминии Шайтон, дар оғози китоби Дониёл Уршалимро фатҳ мекунад, ва Уршалим дар ояти чилу панҷуми боби ёздаҳум Бобилро фатҳ мекунад. Подшоҳиҳое, ки бо шаҳри Уршалим ва шаҳри Бобил намояндагӣ шудаанд, «мабадҳои қувват» мебошанд. Шаҳрҳои Бобил ва Уршалим ҳар ду маъбадҳои қувватанд, ва ҳар дуи онҳо дар дохили шаҳр маъбадҳои худро доранд. Маъбади Пантеон дар шаҳри Рум аст, ва маъбад дар Уршалим дар ривояти нубувватӣ ҳамтои он мебошад. Бобил ва шаҳри Рум тақаллубҳои Уршалим мебошанд.

Дар Дониёл 8, ду вожаи ибронӣ ҳастанд: «miqdash» дар ояти 11, ки дар он шоҳи хурд (Руми бутпараст) «ҷои маъбади худро» (шаҳри Рум)-ро сарнагун мекунад, вақте ки Константин дар соли 330 кӯч мебандад. Вожаи дигар «qodesh» аст дар оятҳои 13, 14, ки дар он муқаддасгоҳи Худо пас аз 2300 рӯз интизори поксозӣ мебошад. Ҳарчанд ҳар ду вожа ҳамчун «муқаддасгоҳ» тарҷума мешаванд, «miqdash» метавонад ё қалъаи Худо ё қалъаи бутпарастонро ифода кунад, дар ҳоле ки «qodesh» дар Китоби Муқаддас танҳо барои ифода кардани муқаддасгоҳи Худо истифода мешавад.

Дар Дониёл 11:31 «мақдаси қувват» (шаҳри Рум) палид карда мешавад, зеро варварҳо ва вандалҳо ҷангро ба шаҳри Рум меоваранд. «Бозуҳо» дар ин оят аз Кловис дар соли 496 оғоз ёфтанд ва то он даме идома карданд, ки Руми папавӣ то соли 538, ҳангоме ки остроготҳо аз шаҳр ронда шуданд, ба таври комил ба қудрат расид.

Хати нубувватӣ аз Актиум фаротар аз соли 330 тӯл мекашад. «Киштиҳои Киттим»-и ояти 30 вандалҳоро тахти роҳбарии Генсерик муайян мекунанд, ки дар соли 455 Румро ғорат карданд ва фурӯпошии Руми Ғарбиро нишон доданд. Сипас Руми папавӣ бармехезад ва аз соли 538 то 1798 ҳукм меронад; барои 1260 сол, то он даме ки генерали Наполеон Бертъе бо дастгир кардани Пий VI «захми марговар»-ро расонд. 360 соли Руми бутпараст, аз 30 пеш аз милод то 330, инъикоси 1260 соли Руми папавӣ аст; ҳар яке вақте оғоз меёбад, ки монсаи сеюм (Миср, остготҳо) фурӯ меафтад.

«Подшоҳи шимол»-и муосир дар ояти 40 зухур мекунад. Дар соли 1989, папство, ки пинҳонӣ бо ИМА-и Рейган иттиҳод дошт (рамзаш аробаҳо, киштиҳо ва саворагон мебошанд), СССР-ро, яъне «подшоҳи ҷануб» (атеизм/коммунизм), сарнагун мекунад. Ояти 41 нишон медиҳад, ки папство «замини зебо»-ро тасхир мекунад, яъне ИМА-и протестантиро ба ИМА-и католикӣ табдил медиҳад; дар ҳоле ки оятҳои 42 ва 43 нишон медиҳанд, ки Созмони Милали Муттаҳид, ки бо Миср намояндагӣ мешавад, ба иттиҳоди сегонае таслим мегардад, ки аз Созмони Милали Муттаҳид (аждаҳо), Ватикан (ваҳшӣ) ва Иёлотҳои Муттаҳида (пайғамбарӣ козиб) иборат аст ва ҷаҳонро ба сӯи Армагеддон раҳнамун месозад. Ояти 45 анҷоми ин қудратро пешгӯӣ мекунад, «ва ёваре нахоҳад дошт»; захми он дар ояти ҷилу як шифо ёфтааст, аммо сарнавишташ то ояти ҷилу панҷ мӯҳр шудааст.

Аксиум дар соли 31 то м. дар маркази оятҳои 25 ва 26 қарор дорад ва салтанати 360-солаи Румро аз маъбад-қалъаи он оғоз мекунад. Бо дарназардошти ояти ҷордахум ҳамчун қайд, достони Руми бутпараст аз ояти шонздахум то гузариш ба Руми папагӣ дар ояти сию як, хатти комили Руми бутпараст мебошад. Он хат ба се қисм ҷудо мешавад. Оятҳои шонздахум то бисту дуюм хатти ҳукмронии Рум бар Исроили қадим мебошанд. Оятҳои бисту сеюм ва бисту ҷаҳорум он амали бунёди империяро муайян мекунанд, ки Рум ҳангоми ғатҳ кардан ба воситаи иттиҳодҳо ва аҳдномаҳо дар якҷоягӣ бо қудрати ҷарбӣ ба қор мебард. Аз ояти бисту ҷаҳорум то ба охири ибора дар ояти сию як хатте аз ду қисм тасвир мешавад, ки даврано ифода мекунад, ки дар он Рум худро баланд бардошт, ва пас аз он сукуте фаро расид.

«Замони муайяншуда» анҷоми 360 сол дар соли 330 мебошад. Оятҳои бисту ҳафтум то ба ибораи охири ояти сию якум, ки муайян месозад қудрати папавиро—ки ҳамчун макрӯҳи вайронкунанда намояндагӣ шудааст—қай дар соли 538 бар тахт нишонда шуд, таърихи Руми бутпараст дар доираи давраи сесаду шаст соли ҳукмронии олист, ки баъдан аз паси он дусаду ҳашт соли сукути тадриҷӣ меояд.

Бинобар ин, «вақт»-и ояти бисту ҷорум дар соли 31 пеш аз милод, бо ҳамроҳ шудани подшоҳи ҷануб ба қаламрави подшоҳи шимол, оғоз меёбад ва дар соли 330, бо тақсим шудани подшоҳи шимол ба шарқ ва ғарб, анҷом меёбад. Аз соли 330 то 538 Руми бутпараст тадриҷан пароканда мешавад. Муайянсозҳои гуногуни нубувватӣ, ки бо марҳилаҳои гуногуни заволи Руми бутпараст вобастаанд, ҳамон тақияҳои нубувватӣ мебошанд, ки ба донишҷӯи нубувват имкон медиҳанд Каломи нубуввати Худоро бишиносад. Дар иҷрои ояти ҷордахуми Дониёл ёздаҳ, Рум рӯёро устувор мегардонад, ва яке аз роҳҳое, ки он айнан ҳамин қорро мекунад, тавассути сукути худ он аст. Оят мегӯяд: «ва низ ғоратгарони қавми ту худро баланд хоҳанд қард, то рӯёро барқарор намоянд; аммо онҳо сукут хоҳанд қард».

Вақте ки Рум аз ҷониби киштиҳои Киттим мавриди ҳамла қарор мегирад ва баъд аз он ба ҷануб ҳамла мекунад, он на мисли аввалин буд ва на мисли охири, зеро аз ҳамин ҷо ба баъд сукути қудрати Рум тасвир мешавад. Ҷор қарнаи аввали ҳафт қарнаи Ваҳӣ, ки дар боби ҳашт омадаанд, ба таври мушаххас он ҷор қудрати бузургро тавсиф мекунанд, ки дар ниҳоят Руми Ғарбиро то соли 476 ба поён расониданд. Рӯё замоне барқарор мегардад, ки

ғоратгарони қавми ту худро боло мебардоранд ва сукут мекунанд. Рӯъёи нубувватӣ бар ҷаҳорҷӯби сукути Рум тасвир шудааст. Руми бутпарастӣ Ғарбӣ аз соли 330 то 538 сукут кард. Руми папавӣ дар соли 1798 сукут кард. Дар таърихи карнаи панҷум ва шашум Руми Шарқӣ дар соли 1453 ба дасти туркони усмонӣ сукут кард. Ин се сукут бахше аз он рӯъё мебошанд, ки ба воситаи ғоратгарони қавми ту барқарор мешавад.

Оят чунин мегӯяд: «ҳамчуни ғоратгарони қавми ту барои устувор сохтани рӯъё худро боло хоҳанд бардошт; вале онҳо сукут хоҳанд кард». Аз соли 31 то милод то соли 330 Рими бутпараст дар бартарии худ бар ҷаҳон «худро боло бардошт». Аз 330 то 538 Рими бутпараст сукут кард, то барои он омода гардад, ки марди гуноҳ дар маъбади Худо нишинад ва худро Худо эълон намояд. Аз 538 то 1798 қудрати папавӣ «худро боло бардошт», ва дар 1798 он сукут кард. Аз соли 31 то милод то 330 Рими Ғарбӣ «боло бардошта шуд», зеро он маркази империяи Рум буд, ва аз 330 то 476 он сукут кард. Дар 330 Константин боло бардошт, ки Константинопол маркази Рими Шарқӣ буд, ва дар 1453 Рими Шарқӣ сукут кард. Давраҳои намояндагӣҳои гуногуни Рум ҳар яке дорои марҳилае мебошанд, ки дар он Рум худро боло мебардорад, ва баъдан марҳилае, ки сукути онро нишон медиҳад, зеро «ғоратгарони қавми ту барои устувор сохтани рӯъё худро боло хоҳанд бардошт; вале онҳо сукут хоҳанд кард».

Калимаи ибронӣ, ки ҳамчун «роҳзанон» тарҷума шудааст, дурусттар аст, ки ҳамчун «шиканандагон» тарҷума гардад, зеро он ба маънои аслии реша — раҳна кардан ё ҳалалдор сохтан — наздиктар мутобиқат мекунад, на ба маънои маҳдуди «роҳзанон» (ки дуздиро мефаҳмонад). Ин истилоҳ онҳоеро дар назар дорад, ки ҳудудҳо, қонунҳо ё аҳдҳоро мешикананд, на танҳо молҳоро медузданд. Дар пешгӯии Китоби Муқаддас Рум ҳамон шикананда аст, ҳарчанд дар ояти қордаҳ он ҳамчун «роҳзанон» тарҷума шудааст. Дар боби дуюми Дониёл Рум подшоҳии оҳанин аст, ва сипас дар боби ҳафтум ҳайвони қорум низ Рум аст.

Пас аз ин, ман дар рӯъёҳои шабона дидам, ва инак ҳайвони қорум, даҳшатнок ва саҳмгин, ва бағоят пурзӯр; ва дандонҳои бузурги оҳанин дошт: вай меҳӯрд ва пора-пора мекард, ва бақияро бо пойҳои худ поймол менамуд; ва аз ҳамаи ҳайвонҳое ки пеш аз вай буданд, фарқ мекард; ва даҳ шох дошт. Дониёл 7:7.

Ҳайвони қорум, ки Рум аст, дандонҳои «оҳанин» дорад, зеро ҳамон подшоҳии қорумест, ки дар боби дуюм ба сурати оҳан тасвир шудааст. Дар ояти ҳафтум ҳайвони қоруми Рум «пора-пора мекунад», ва ҳангоме ки пора-пора мекунад, «бо пойҳои худ бақияро поймол намуд». Ҳайвони Рум подшоҳии оҳанин аст, ва хусусияти пора-пора кардану поймол намудани бақия амали таъқибро ифода мекунад. Таъқибе, ки бар Исроили қадим оварда шуд, як «аломат» буд.

Ва ҳамаи ин лаънатҳо бар ту хоҳанд омад, ва туро таъқиб хоҳанд кард, ва ба ту хоҳанд расид, то он даме ки ҳалок шавӣ; зеро ки ба овози Парвардигор Худои худ гӯш надодӣ, то аҳкоми Ё ва фароизи Ёро, ки ба ту амр фармудааст, риоя намоӣ. Ва онҳо бар ту барои аломат ва барои аҷоибот хоҳанд буд, ва бар насли ту то абад. Зеро ки Парвардигор Худои худро бо шодмонӣ ва бо хурсандии дил, аз барои фаровонии ҳама чиз, хизмат накардӣ; бинобар ин душманони худро, ки Парвардигор бар зидди ту хоҳад фиристод,

дар гуруснагӣ, ва дар ташнагӣ, ва дар урёнӣ, ва дар эҳтиёҷи ҳама чиз хизмат хоҳӣ кард; ва ӯ юғи оҳанин бар гардани ту хоҳад гузошт, то даме ки туро несту нобуд кунад. Парвардигор бар ту халқе аз дур хоҳад овард, аз канори замин, ки мисли уқоб ба парвоз мешитобад; халқе ки забонашро нахоҳӣ фаҳмид; халқе бо чехраи саҳт, ки на ба пири солхӯрда эътино хоҳад кард, ва на ба ҷавон раҳм хоҳад намуд. Такрори Шариат 28:45–50.

Лаънатҳое, ки бар Исроили қадим бар асари исёни онҳо фуру оварда шуданд, «нишона ва аҷоиб, ва бар насли ту то абад» мебошанд. Лаънат мебоист бар онҳо ба воситаи «қавме бо чехраи саҳт» оварда шавад. Ҳайвони дандонҳои оҳаниндор, ки дар боби ҳафтум «реза-реза мекунад ва бақияро поймол месозад», ҳамон подшоҳии ҷаҳорум низ ҳаст, ки аз тақсимшавии подшоҳии Искандар бармеояд; ва ҳамон тавр ки дар Мусо, дар китоби Такрори Шариат, он подшоҳӣ қавмест, ки Исроили қадим забони онро намефаҳмид. Подшоҳии Рум дар боби ҳаштуми Дониёл қавме бо чехраи саҳт ва қавмест, ки ба забони дигар суҳан мегӯяд.

Ва ҳоло, ки он шикаста шуд, дар ҳоле ки ба ҷои он ҷорто бархостанд, аз он халқ ҷор подшоҳӣ бармехезанд, аммо на бо қудрати ӯ. Ва дар замони охири подшоҳии онҳо, ҳангоме ки осӣён ба ҳадди камол расанд, подшоҳе бо симои саҳт ва фаҳмандаи суҳанони печида бармехезад. Дониёл 8:22, 23.

«Ғоратгарон (вайронкунандагонӣ) қавми ту» рӯёро устувор мегардонанд; онҳо худро боло мебардоранд ва фуру меафтанд. Подшоҳии ҷаҳоруми оҳанин — Руми бутпараст буд, ки ҳангоми худро боло бардоштан ба таври олий ҳукмронӣ мекард, аммо сукути ниҳонӣ он ба хусусияти нубувватие табдил ёфт, ки рӯёро устувор мегардонад. Онҳо вайронкунандагонанд, зеро халқи Худоро ба василаи озор ва таъқиб поймол мекунанд.

Мо ин омӯзишро дар мақолаи навбатӣ идома хоҳем дод.